

Commemoració del cinquantenari de la detenció dels 113 de l'Assemblea de Catalunya

28 d'octubre del 1973: 113

Josep-Lluís Carod-Rovira

Filòleg

És llicenciat en Filologia Catalana i autor de *Rovira i Virgili i la qüestió nacional* (1984) i *Marcel·lí Domingo (1884-1939). De l'escola a la República* (1989), ha estat professor de l'Escola Universitària de Tarragona (1976-82), tècnic superior de Planificació Lingüística de la Generalitat (1981-88) i vicepresident de la Universitat Catalana d'Estiu (1986-95).

Després del seu pas pel Partit Socialista d'Alliberament Nacional dels Països Catalans (1970-77) i per Nacionalistes d'Esquerra (1980-86), ingressà a Esquerra Republicana de Catalunya el 1987, partit pel qual fou diputat al Parlament català des del 1988 fins al 2010. El 2003 esdevingué conseller en cap del primer govern tripartit d'esquerres. L'any 2013 guanyà el premi Andròmina de narrativa amb la novel·la *La passió italiana*, guardó que obtingué *ex aequo* amb Tomàs Llopis, i el 2016 publicà *El protestantisme als Països Catalans*, obra de divulgació històrica.

Aquell diumenge, el Barça n'hi va clavar 4-0, al Granada, amb dos gols fets per un tal Johan Cruyff, un xicot neerlandès que aquell diumenge estrenava samarreta blaugrana. Quin dia, aquell 28 d'octubre del 1973! A mitja tarda, al calabós de Via Laietana, que encara no és un espai per a la memòria de la repressió, se'ns acostà un uniformat de la bòfia i ens amollà, amb to de complicitat: "Muchachos, yo soy de los vuestros", afirmació que ens impactà, i algú exclamà: "Hosti, un policia demòcrata", rebatuda a l'instant pel gris: "Qué coño demócrata, ¡yo soy del Barça!". Recordo que va ser allà mateix on el Paco, sindicalista de la CONC, va començar a entonar en solitari *Els segadors*, mentre els de la seva cella, lentament, ens hi van anar afegint. I també el Borja i l'Albert, democratacristians i de missa, amb molta preocupació social, que van acabar fent-se amics de tota aquella colla de menjacapellans.

I el Raimon, amb altres socialistes dels "músics" (Moviment Socialista de Catalunya), tot i que no tocaven cap instrument. I l'Agustí, que, segons ell, havia estat "falangi", però que ara era antifranquista i d'esquerres. I la Laura, enginyera industrial, coratjosa i decidida. I el Guti, com una mena d'esperit sant laic que era a tot arreu. I l'advocat Josep, el Pangloss optimista del personatge de Voltaire, la cara amable del PSUC. I el Xavier, l'editor culte, endreçat i elegant. I tot de comunistes revolucionaris, revolucionaris que no eren comunistes, comunistes que no eren revolucionaris i d'altres que eren una mica de tot però llavors no ho sabien. I així fins a una dotzena bona de sigles d'això que s'anomena l'extrema esquerra, en ocasions més preocupades pel que succeïa a la Xina, a Albània, a l'URSS o a la difunta Iugoslàvia que per allò que passava a la Terra Alta, al Priorat, al Solsonès o als Pallars, tant el Jussà com el que tampoc no era Sobirà.

Font: © Generalitat de Catalunya. Memorial Democràtic.

I també els germans Joan-Ramon i Lluís, que duïen l'ADN independentista marcat al front, al Front Nacional de Catalunya, per ser exactes. I el Just, la Laia i el Cebrià, independentistes del PSAN, que ens anomenàvem "socialistes revolucionaris", defensàvem que la nostra pàtria eren els Països Catalans i ho defensem encara. I el Mariscal, que pronunciava seguides paraules com "polícia democràtica catalana", expressió que, com a filòleg, llavors em costava molt de pronunciar i, de vegades, ara també. I el Jordi, degà del Col·legi d'Aparelladors amb qui, juntament amb el Mariscal, ens tocà de netejar les comunes del nostre pati de la Model. I el Miquel, l'arquitecte maoista que no havia estat mai a Pequín. I la Laieta, planxadora de professió i revolucionària de devoció. I el Joan, llavors a Bandera Roja, i avui ministre. Amb ell i amb el Marcel, del PSUC, que hi era el partit hegemònic sense discussió, vam compartir cella, xinxes, intimitat, esperances i confidències. I el Jordi, el catedràtic patriota torturat per parlar en català a la policia i negar-se a canviar de llengua. I el Carles i el Josep, músic l'un i pescador l'altre, valencians tots

dos, que van fer l'himne de l'Assemblea de Catalunya, que, encara ara, algun camí taral·lejo sense adonar-me'n. I aquells dos pagesos del Penedès, que havien vist *Emmanuelle* a Perpinyà, i que, en la fosca del calabós, ens explicaven la pel·lícula sota l'orella atenta, comprensiva i somrient del Pere, el director de cine.

I a fora, el Josep, l'advocat alt i escaradalenc de veu feble i tremolosa a qui mai no van detenir, però que sempre era darrere de tot. I la Josefina, historiadora local que servava la memòria popular del seu municipi. I el Ramon, barbut i llibreter, que a la rebotiga de la llibreria hi tenia de tot i força, com a les cases bones d'abans. I la Marta, poeta de poble, que acostumava a escriure poemes per a les diades locals més assenyalades, amb un llenguatge senzill i entenedor, proper a la gent que l'escoltava amb admiració i complicitat. I el Josep, el senyor mestre, que transmetia als alumnes l'amor per la llengua proscria i sabia el nom de cada cosa. I la Rosario, que ara, ja jubilada, ha tornat a Andalusia, on va néixer, i que, quan sent parlar malament de

Catalunya, no en deixa passar ni una. I el Rafel, l'advocat d'origen mallorquí, a qui tots acudíem quan les coses anaven mal dades i que sempre, sempre, sempre hi era. I tots els activistes de bar de facultat, il·lustradors subversius de vàter d'empresa, experts a fer cridar llibertat a les parets amb el seu esprai nocturn, especialistes a tallar semàfors reclamant escoles, atenció sanitària o un transport digne. I totes aquelles dones que ja havien dit "prou" a un sistema cultural, polític i econòmic que discriminava secularment més de la meitat de la població.

També, és clar, alguns empresaris i professionals liberals, gent demòcrata i encorbatada que compartia espai vital amb treballadors del camp i de la ciutat, amb les mans castigades per la feina i a qui, els dies més durs d'hivern, encara sortien penellons a les mans. I una colla de capellans, excapellans i d'altres clergues en fase de no se sap cap a on, una dotzena llarga de monges que no semblava que ho fossin i d'altres que el que no semblava és que fossin antifrancistes, alguns protestants, algun futur bisbe i tot i un fotimer generós

“Ens esforçàvem per mantenir la unitat civil del poble català, per damunt dels orígens, les llengües, els cognoms i les ideologies democràtiques; reclamàvem l’amnistia per a presos i exiliats polítics i el dret a l’autodeterminació; defensàvem l’accés del poble al poder econòmic i polític, això en el primer país que havia fet col·lectivitzacions després de l’URSS, i somiàvem en una pàtria lluminosa i alta, justa i culta. I, fins i tot, alguns la volíem també *lliure i completa*. ”

d’ateus, agnòstics i religiosament des-
pistats que sovintejàvem molt més les
esglésies i casals parroquials que els
mateixos creients. I els periodistes, fo-
tògrafs i impressors de complicitat as-
segurada. I molta gent amb el mateix
uniforme, sobretot els homes, amb
barbes ben serrades, xolles llargues,
sarró en bandolera i trenca blau marí
amb la caputxa reglamentària.

Amb els anys, alguns van ser vicepre-
sidents, consellers, diputats, eurodipu-
tats, senadors, batlles, consellers muni-
cipals i, algun, ministre i tot. La majoria,
però, van continuar el seu compromís
des de l’anonimat de cada dia. Ens es-
forçàvem per mantenir la unitat civil del
poble català, per damunt dels orígens,
les llengües, els cognoms i les ideo-
logies democràtiques; reclamàvem
l’amnistia per a presos i exiliats polítics
i el dret a l’autodeterminació; defensà-
vem l’accés del poble al poder econò-
mic i polític, això en el primer país que
havia fet col·lectivitzacions després de
l’URSS, i somiàvem en una pàtria llumi-
nosa i alta, justa i culta. I, fins i tot, al-
guns la volíem també *lliure i completa*.
Una nació al mapa dels pobles lliures

del món, amb la seva pròpia fesomia
i amb una llengua nacional que, final-
ment, visqués en la plenitud d’ús per
la consciència i la voluntat dels seus
parlants i l’acció dels poders públics i
no que sobrevisqués, agonitzant, per
la deixadesa, la manca de consciència
i la minorització permanent, en tot el
seu àmbit: de Perpinyà a Alacant, de
Lleida a Palma.

A l’Assemblea, veritable escola de de-
mocràcia per a tantíssima gent, vam
aprendre a parlar en públic, però tam-
bé a escoltar, a descobrir la diversitat
ideològica, el respecte a l’adversari, el
debat polític, la contraposició d’ide-
es, la solidaritat, la unitat de programa
comú i d’acció, la transversalitat —que
llavors encara no sabíem ni que se’n
deia així—, la mobilització massiva al
carrer, l’ocupació pacífica de ciutats i
la complicitat en tantes coses. Malgrat
el pas inevitable dels anys, n’hi ha que
continuem somiant en aquella nació
lliure, justa, culta i completa, amb la
mateixa llum il·lusionant als ulls, però
potser ara ja amb ulleres més riques en
diòptries, amb lupa o bé operats de ca-
taractes. Ja ha passat mig segle i som

aquí per recordar-ho, però aquesta no
és una reunió d’excombatents, perquè
nosaltres no hem deixat de combatre.
Llavors érem tan joves que creïem que
podíem canviar el món. Però ens hem
anat fent grans i hem descobert, final-
ment, la veritat de la vida: podem can-
viar-lo. I el canviarem. Si més no, el bocí
de món on, quan dius “Bon dia”, encara
hi ha algú que et respon “Bon dia”. ■